

René Guiette, *Les joueurs de cartes*, 1928

René Guiette, altijd mee met zijn tijd

Een Vlaamse Picasso

René Guiette was een artistieke duizendpoot en een zonderling in het Vlaamse culturele landschap. Hij volgde de ontwikkeling van de moderne kunst tussen 1920 en 1970 op de voet. Van expressionisme en kubisme tot materie- en zeroschilderkunst. Het snelle tempo waarin de moderne stijlbewegingen zich in zijn werk afwisselen, maakt Guiette tot een soort Vlaamse Picasso. Ook op het architecturale terrein had de artiest het oog van een fijnproever. De woning Guiette staat sinds de zomer van 2016 op de Unesco-werelderfgoedlijst.

‘De grens tussen historische en naoorlogse pioniers is minder scherp te trekken dan de hernieuwde populariteit van de laatsten vandaag doet vermoeden

Links boven: Zonder titel, 1947 - Rechts boven: Zonder titel, ca. 1935 - Onder: *La fleur*, 1954

Het kunsthart van Maurice Verbaet klopt al decennia voor de Belgische avant-garde van de voorbije eeuw. Waar hij vroeger ook veel vooroorlogse kunst verzamelde, richt hij zich de laatste jaren bijna uitsluitend op Belgische kunst van na 1945. De actuele tentoonstelling in zijn Art Center toont echter dat de grens tussen historische en naoorlogse pioniers minder scherp te trekken is dan de hernieuwde populariteit van die laatsten vandaag doet vermoeden. Dit eerbetoon aan René Guiette (1893-1976) vertelt het verhaal van

een kunstenaar die moeiteloos de brug sloeg van de moderne -ismen uit de twintiger en dertiger jaren naar de naoorlogse vernieuwingsbewegingen.

MET 'DEN DIKKE' NAAR PARIJS

Guiette was als artiest altijd mee met zijn tijd. Na de Eerste Wereldoorlog was de jonge autodidact sterk onder de indruk van het Vlaamse expressionisme van onder meer Constant Permeke en Gust De Smet. Zijn voorstellingen van boten in de Antwerpse haven lijken een stede-

lijke vertaling van het vervormde buitenleven aan de Leie waarmee De Smet een Vlaamse authenticiteit met internationaal allure claimde binnen de moderne schilderkunst.

Daardoor kwam René Guiette al gauw in contact met Paul-Gustave Van Hecke. Deze bezieler van de Brusselse galerie en kunsthandel Sélection – door dichter Paul van Ostajien voortreffelijk geportretteerd als ‘den dikke’ – bood de jonge expressionist een contract aan. Zo werd Guiette opgenomen in een kosmo-

René Guiette, *Tête*, 1953

politisch kunstenaarsnetwerk dat zijn wortels had in Sint-Martens-Latem, zijn uitvalsbasis in Brussel en vertakkingen tot in Parijs. Guiette maakte in de *ville lumière* kennis met haar artistieke voorwacht. Vooral het werk van Pablo Picasso maakte een onuitwisbare indruk. Uit Guiettes stilleven sprekt zijn bewondering voor de vormvernieuwing die het Franse kubisme doorvoerde. Ze illustreren in de expo zijn evolutie van expressionisme

naar kubisme.

In de jaren dertig experimenteerde de artistieke duizendpoot bovendien met avant-gardefotografie. Het is een aspect van zijn veelzijdige artistieke parcours dat meer aandacht verdient, te meer omdat Guiette na de Tweede Wereldoorlog professor fotografie (en kleurenleer) werd in 'Ter Kameren', de door Henry Van de Velde opgerichte hogeschool voor decoratieve en later beeldende kunsten.

FAMILIEPORTRET

Bepalend voor het netwerk van Guiette in Parijs was niet alleen zijn galerist Pégé. Ook zijn broer Robert bracht hem er in contact met leden van de artistieke beau monde, zoals Henri Michaux en Fernand Léger. Robert Guiette, een hoogleraar en vandaag wat vergeten dichter wiens oeuvre eveneens meer dan een halve eeuw overspant, krijgt op deze expo een ereplaats.

'Het spontane, primitieve en brutale karakter van werken die niet gebonden zijn aan artistieke regels en maatschappelijke normen – alsof ze gemaakt zijn door kinderen, geesteszieken of delinquenten – bracht Guiette ook op het spoor van een nieuwe vormvernieuwing'

De volledigheid van het familieportret gebiedt om hier ook Jules Guiette te vermelden, de vader van René en Robert. Als leerling van Emile Claus specialiseerde hij zich in een luministische schilderkunst die een aangename verrassing kan zijn voor wie geïnteresseerd is in de overgang van realisme naar impressionisme in de Belgische schilderkunst. Maar die evolutie valt uiteraard buiten de opzet van deze retrospectieve. Zoals

het elke rechtgeaarde retrospectieve betaamt, was het eerste doel een overzicht van het werk van René Guiette aan te bieden. En dat is wonderwel gelukt.

MATERIE EN MEDITATIE

Want na expressionistisch en kubistisch werk belicht de expo ook het naoorlogse oeuvre van Guiette, waarin de schilder aansluiting zocht en vond bij de materie- en zerschilderkunst. Zeker in de jaren onmiddellijk volgend op de Tweede Wereldoorlog was zijn bewondering voor de Franse kunstenaar Jean Dubuffet en diens art brut alomtegenwoordig. Het spontane, primitieve en brutale karakter van werken die niet gebonden zijn aan artistieke regels en maatschappelijke normen – alsof ze gemaakt zijn door kinderen, geesteszieken of delinquenten – bracht Guiette ook op het spoor van een nieuwe vormvernieuwing. Daarin namen de weerbarstigheid van de materie en texturen een belangrijke plaats in.

Zand, klei en gips gaan in deze periode onvervreemdbaar deel uitmaken van Guiettes schilderkunst. Gaandeweg schuiven zijn onderwerpen op naar de grens van het figuratieve. Ze

worden opgehoogd of gegraveerd in de dikte van de massa. Dat Guiette bovendien zin heeft voor esoterie, voor Oosterse filosofie en mystiek komt sterk tot uitdrukking vanaf 1955. In de laatste twee decennia van zijn leven bleef de kunstenaar zijn uitmuntende gevoel voor vorm en kleur uitleven in uitgepuurde zen-composities. Lege zandvlakken zijn nog slechts van tekens voorzien.

Deze late esoterische werken kwamen tot stand in een ruimte die er de perfecte setting voor was, 'een monument van stilte en meditatie', 'het meest Japanse onder de Westerse huizen'. Dit huis, een stukje werelderfgoed op de grens van Antwerpen en Wilrijk, was Guiettes modernistische oase van de goede smaak. Al in 1925 had hij na een bezoek aan de *Exposition des Arts Décoratifs* in Parijs aan architect Le Corbusier gevraagd een atelierwoning te ontwerpen die gekenmerkt zou worden door een doelmatig gebruik van middelen, duidelijkheid en zuivere geometrie. Het resultaat, de door Paul Smekens gerealiseerde woning *Les peupliers*, integreert de functies wonen, leven en werken, en is een perfecte synthese van elementaire vormen en licht. Ze is een toonbeeld van de verfijnde esthetiek die Guiette in de jaren twintig deelde met bevriende Parijse wereldburgers en die hij zijn leven lang ook artistiek telkens opnieuw etaleerde. | Walden Art Stories

René Guiette, *La Grande Promenade*, 1952

RENÉ GUIETTE

15.09-29.10.2017

Maurice Verbaet Art Center

Mechelsesteenweg 64A, Antwerpen

www.verbaet.com